

Մ Ա Ն Կ Ա Ն Յ

Է ԹԻԻ

1889

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 15

Ո Ր Բ Ո Ւ Հ Ի Ն

Պզտիկ աղջիկ, աղուն՝ աղջիկ,
 Ինչո՞ւ երեսդ այդպէս կախեր,
 Կը մսմսաւ, զըխուր լըռիկ,
 Դեփնն յառած քու աշուկներ՝
 Որոնք փափաք ունին կարծես
 Արցո՛ւնք, արցո՛ւնք միշտ քափելու .
 Քու փոքր սիրտդ ի՞նչ վիշտ այդպէս
 Կը կրծէ, ի՞նչ վիշտ մահացու :

Տեսէ՛ք, տեսէ՛ք, երեսն ի վայր
 Ի՛նչպէս մազերը ցիւ եւ ցան,
 Զը սանձրւած, անցած իւրս,
 Թափաքներ են ուտելուն վրան :

Անգարդ, պզտիկ ու շատ բարակ
 Խեղճ շրջագցես մ'է նա հազեր
 Որ ոչ փայլուն ունի կոճակ
 Ոչ գոյնզգոյն ժապաւէններ :

Վիզն ու քելերն ամբողջ մերկ են .
 Ո՛չ մանեակ կայ, ոչ ապրանջան ,
 Ո՛չ մազերուն վրայ ժապաւէն,
 Եւ ոչ մասնի մասներուն վրան :

Եւ ո՛վ գիտէ ո՞վ է տըւեր,
 Ո՞րն իւր բուխ սիրտ դրացիներէն,
 Այն նոր կօշիկն ու գուլպաներ
 Որք իւր ոտները կը ծածկեն :

Իւր պզտիկ քաթիկներով
 Բռներ է կարծ մ'աճաւոր ու երկայն,
 Զոր կը փաքթէ, նսած իւր քով,
 Խո՛ւրդ կընիկ՝ մ'աշօք դաժան :

Դիտէ՛ք, այդ կիկնն ո՞վ է, գիտէ՛ք,
 Հարցուցէ՛ք այդ փոքր աղջկան,
 Եւ հառաչով մը որբբ. հէ՛ք
 Պիտի ձեզի այս պատասխան :

Տեսէ՛ք, յօնփերն է պոքսեռ .
 Երեսն է կոճ ինչպէս կուզի .
 Սրածայր փք, ցըցուած՝ այտեր .
 Չարութիւնը դէմէն կաթի :

Փաքէ, փաքէ կարծն անհասնում ,
 Կրծիկը միշտ կ'երբայ կուգայ
 Եւ աղջիկը , զլիտուր սրտում ,
 Նայի գետինն ու մտաբա՛յ . . . :

Վարան ա՛լ ուժ չէ մընացեր .
Բարակ մասներն ա՛լ դողդուլան .
Ա՛լ հոգնեցան խեղճին քեւեր ,
Վճիճ ծունկերն ա՛լ կոսեցան :

Ուրախ զրւարք խաղի ձայներ
Երբեմն երբեմն կուգան դռէն .
Փողոցներուն մէջ վար ու վեր
Պզտիկ զրպաք կը վազվաճեն :

Վանդակի մէջ բանասերկուած
Անբա՛ղդ բռնիկ , միմիայն ինք
Այդ խաղերէն է գրկուած ,
Խամբի իւր սան մէջ , անոքիկ :

Եւ այդ զրոյց նիչերէն վերջ
Անցեալէն ալ կուգան ձայներ ,
Եւ կ'արքնան իւր մըսաց մէջ
Անոյ՛ց անոյ՛ց յիշատակներ :

Այն երջանիկ՝ կ'անցած օրերն
Յիշէ , երբ ցաւ դեռ չէր զգացած .
Եւ իւր մօրկան քաղցր պատկերն
Աչքին առջեւ կուգայ յանկարծ :

Ու մտնա՛յ , միշտ մտնա՛յ
Տարաբաղդիկ այն որբունիին .
Մութ ֆոլ մ'իջնէ դէմքին վրայ ,
Սեւ աչուկները կը լեցունին :

Լա՛լ կ'ուզէ , յո՛րդ քայիւլ արցունք ,
Այլ չէ կարող , զի այն ասէն
Կամիք , կըռուի , հայհոյութիւնք
Եւ ապականեր սպառնան իրեն :

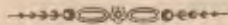
Այսպէս կ'անցնի իւր կեանքն անա .
Դըժոխք մ'է տունն իրեն համար .
Մօր մ'անունով մէկ սասանայ
Կը կեղեքէ զինքն անդադար :

*
*
*

Այլ մի՛ երեսդ այդպէս կախեր ,
Ավու՛ճ աղջիկ , պզտիկ աղջիկ .
Կ'ուզե՛ս անցնին այս սեւ օրեր ,

Կ'ուզե՛ս ըլլալ դուն երջանիկ .
Աղօթք քրէ ամեն ասէն
Քու պանապան հրեշտակիդ
Որ գեղ տունէ այս աշխարհէն
Տանի անո՛յ՛ց քու մայրիկիդ . . . :

ԱՐՇԱԿ ԶՕՊԱՆԵԱՆ

ԱՐԱՐԱՅԻ ԽՐ ՀԻՐԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆՐ

Աւասիկ Արաբական հիւրասէր բա-
րուց մի օրինակը՝ զոր իրենց Արկածք
Անթառայանուն գեղեցիկ գրքէն քաղած
եմ :

Պատերազմի մը մէջ Անթառի եղբայրը
Շէյպուլա՝ տեսաւ որ աս հերոսին ձին
պարապ թամբով կ'փախչէր . ուստի մը-
տածելով որ Անթառ մեռած է , ինքն
ալ թողուց պատերազմը իր տեղը վե-
րադառնալու համար : Թշնամիներէն
յիսունի չափ հեծելազօրներ զայն տես-
նելով՝ վազեցին ետեւէն և մինչեւ ե-
րեկոյ հալածեցին :

Վերջապէս Շէյպուլա հասաւ լերան
մը ստորոտը քարանձաւի մը մօտ , որոյ
դրան առջեւ երիտասարդ հովիւ մը
նստած իր ճաշը կը պատրաստէր .

« Երիտասարդ , ըստ նմա Շէյպուլա ,
գուցէ զիս երբէք տեսած չ'իինիս և ու-
զես հասկնալ թէ ո՛վ եմ ես . բայց այ-
ժըմ երկար խօսելու ատենը չ'է , թըշ-
նամիքս կ'հալած են զիս , անձս քո պաշտ-
պանութեան և հովանաւորութեան կ'են-
թարկեմ : »

Հովիւը պատասխանեց . « Դու իմ
հիւրս ես . մտի՛ր բնակարանս ով որ եւ
լինիս : »

Հազիւ թէ Շէյպուլա ներս մտաւ եւ
հեծելազօրը հովուին քով հասան . —
Յանձնէ՛ մեզայդ դեւը , ըսին հովուին ,
այդ իժը որ մեր մարդիկը սպաննեց եւ

մեր հանգիստը վրդովեց : Անմիջապէս դուրս բեր , որպէս զի չարաչար սպանենք զայն . թէև նորա պատճառաւ քեզ փնտ հասցնել չ'եմք կամիր , բայց , լաւ մտիկ ըրէ՛ , պէտք է որ նա ըստ արժանւոյն պատժուի : »

Հովիւը երկար ատեն դիմադրեց . սակայն տեսնելով որ հեծեւազօրաց թիւը վայրկեան առ վայրկեան կ'առաւելոյր ըսաւ . — Գոնէ՛ ձեզ բան մ'առաջարկեմ , զայն ընդունեցէք . զիս մի՛ ստիպէք որ քարանձաւիս մէջ ձեր սուրին յանձնեմ հիւրս . այլ որպէս զի իմ պատըսպարանէս դուրս հանել կարողանամ , պարտիք քառսուն քայլ հեռու գնալ քարանձաւին դռնէն . այնուհետեւ մընացածը ձեր և նորա գիտնալիքն է :

— Կ'ընդունիմք , թող այդպէս լինի , պատասխանեցին ամենքը :

Հովիւը քարանձաւ մտնելով Շէյպուպին ըսաւ . « Բարեկամս , դու լսեցիր թշնամեացդ հետ ըրած խօսակցութիւնս ու դրած պայմանս . եթէ ինձ հետ տասը ընկեր ունենայի , չէի թողուր որ անոնցմէ մին քեզ մօտենար . բայց քանի որ չ'կան , ուրեմն հանէ՛ քո զգեստները և հագիր իմիններս . յետոյ գնա՛ նոցա քով ու ըսէ՛ թէ՛ » թէև աշխատեցայ , բայց անկարելի եղաւ այն օտարականը քարանձաւէն դուրս հանելու . դուք գնացէք և նորա հետ կարգադրեցէք ձեր հաշիւը , ես կ'հեռանամ : Ահաւասիկ գաւազանս ու պայուսակս , ա՛ռ ու փախիր նոցա կատաղութենէն . մնացածը ինձ կ'պատկանի : »

Շէյպուպ հովուին պատուէրներուն համեմատ քարանձաւէն ելաւ . խորամանկութիւնը յաջողած էր : Եւ մինչ Շէյպուպ անտառին մէջ կ'անհետանայր , հեծեւազօրք նորա հագուստով հովիւը միայն գտան . . . :

« Թշուառական , ըսին , ի՞նչ ըրիր : — Ինչ որ պարտաւոր եի ընել , պատասխանեց հովիւը , և եթէ կամիք , այժմ կարող էք զիս սպաննել : »

Հեծեւազօրք միմիանց երես նայեցան և մի քանի վայրկեան համար խորհրդածութենէ վերջ՝ խնայեցին հիւրասէր երիտասարդ հովուին կեանքը և իրենց տեղը վերադարձան :

Կարին
Թարգմ. Յրանս .

Տեկիւն ՇՈՂԱԿԱՅԻ
Յ. Տէր ՍԱՐԳՍԵԱՆ

Դ Ե Ղ Ձ Ե Ր Ը

Գիւղացի մը քաղաքէն հինգ հատ գեղեցիկ դեղձեր բերաւ : Առաջին անգամն էր որ իւր սուլայքը կը տեսնէին զանոնք , ուստի չէին յագենար զմայլելէ այս գեղեցիկ խնձորներուն (ինչպէս որ իրենք կ'անուանէին) թաւշանման մորթին և փայլոյն գոյներուն վրայ , Հայրը բաժնեց զայնս իւր չորս որդւոց մէջ , և հինգերորդը մօրերնուն տուաւ : Երեկոյին , երբ սուլայք ուղեցին պառկիլ , հայրերնին հարցուց թէ՛ ի՞նչպէս գտած էին դեղձերը :

« Խիստ գեղեցիկ , սիրելի՛ հայր , ըսաւ անդրանիկը . սքանչելի և շատ համեղ պտուղ մ'էր : Պահած եմ նորա կուտը , որպէս զի տնկեմ և կարող լինիմ անկէ ծառ մ'ունենալ : »

— Իմաստութեամբ խորհած ես , ըսաւ հայրը , սոսի ժամանակին կանխահոգ ըլլալ է , ինչպէս որ ամեն լուրջ երիտասարդ պարտի լինել :

— Ես , աղաղակեց կրտսերը , իմս կերայ և կուտը նետեցի . չէի գիտեր թէ ի՞նչ ընեմ , նաև մայրս իրենին կէսը ինձ տուաւ . ո՛հ , ի՞նչ աղուոր էր , բերնիդ մէջ կը հալէր :

— Դու եղբօրդ պէս իմաստութեամբ

չ'ես վարուած, բայց ասի քու տարիքիդ և անփորձութեանդ արդիւնքն է:

Յետոյ երկրորդ տղան յառաջացաւ և ըստւ. « Ես եղբօրս նետած կուտը առի ու հանեցի միջուկն, որ նոյնպէս աղւոր էր ինչպէս կաղին մը: Գալով իմ դեղձիս, զայն ծախեցի, որպէս զի երբ առաջին անգամ քաղաք երթալք, անկէ երկվեցեակ մը գնեմ, նորա փոխարէն ինձ տրուած բաւական ստակով:

Հայրը գլուխը շարժելով ըսաւ. « Քու ընթացքդ կը ցուցնէ թէ՛ տղու մը համար պէտք եղածէն չափազանց խորհած ես, կը վախճամ որ ագահութեան ընձիւղ մը բողբոջէ սրտիդ մէջ: Իսկ դու, էտմօն, բնաւ բան մը չ'ես ըսեր, ի՞նչ ըրիր քուկդ:

Էտմօն համեստութեամբ պատասխատեց. « Իմ դեղձս տուի մեր դրացւոյն փոքրիկ Գէորգին, որ երկարատեհէ ի վեր հիւանդ է: Որովհետեւ նա չէր ուզեր ընդունիլ, զայն իւր անկողնոյն վրայ դրի և հեռացայ: »

— Շատ լաւ, ըսաւ հայրը, ձեր մէջէն ո՞վ է որ, լաւագոյն կերպիւ գործածած է իւր դեղձն:

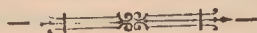
Երեքն ալ աղաղակեցին.

— Էտմօնն է:

Բայց Էտմօն լռութիւն պահած էր, և իւր մայրը գրկեց զանի ուրախութեան արտասուքներ թափելով:

Թարգմ. Ի Գաղ. ՇՐԱՆՏ Վ. ՊԱՐՏԻՋՊԱՆԵԱՆ

Աշ. Արամ. վարժ Գաւթ գիւղի

Առողջութիւնն է վկայագիր պարկեշտութեան:

— Խոսողին հայելին է խօսքն

Մ. ԱԹԷՆԻ

ԳԱՐՈՒՄ ՆՇԱՆԱԻՈՐ ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴՆ

Մր. Սթէնլի ծնած է՝ 1840ին, Տէնսպիկի մէջ, որ Կալիֆօնի երկրին կը վերաբերի: Աղքատ ընտանեաց զաւակ էր. մայրը չ'կրնալով խնամել իւր տղեկը, Սթէնլի-Սքարի հիւանդանոցը դնել տըւաւ: Հոն ընդունեց իւր առաջին կրթութիւնն, և մանուկ հասակէն ցոյց տուաւ ա՛յն երկաթէ կամքն, ա՛յն կորովն, որ յայտնի պիտի ըլլար ապագային մէջ: Մանուկ էր, երբ ճանապարհորդութեանց արկածալից պատմութիւնները կը յուզէին զինք, հեռաւոր երկիրներ երթալու փափաք մ'ունէր. անդիմադրելի զօրութիւն մը զինք անծանօթ վայրերու մէջ կ'ուզէր տանիլ: Ա՛յլ ևս չէր սիրեր իւր մայրը, իւր ընտանեկան յարկը, իւր ծննդավայր քաղաքը, նպատակ մը միայն ունէր. այդ նպատակն էր Լիվըրքուլ երթալ և անկից նաւ մտնելով, անծանօթ երկրներու մէջ կ'սրսուիլ:

Այս է Սթէնլի մանկութիւնը: 1863ին Թիֆոնէսոկա նաւուն մէջ պարզ նաւաստի մ'եղաւ. Միայեալ նահանգները գնաց և Նիւ - Եօրֆ - Հերալս լրագրոյն թղթակից ճանապարհորդն եղաւ տարեկան 20,000 ֆրանքի թոշակաւ մը: Այնուհետեւ Հապեշիտանի, Կարմիր ծովուն եզրերն, Հիւսիսային Ափրիկէի զանազան մասերը այցելեց և նոյն լրագրոյն զրկեց ընտիր թղթակցութիւններ արկածալից, գիտական և հետաքրքրական:

1869ին, Մր. Սթէնլի, Նիւ - Եօրֆ - Հերալսի տէր, Պ. Ճէյմս Կօրտօն Պէնէթէ կանչուեցաւ, որ 25,000 ֆրանքի

գումար մը վճարելով՝ հրամայեց նմա երթալ մինչեւ ցկեղրոնական Ափրիկէ և գտնել զՊ. Լէվինկըսթընն, որոյ վերայ երկար ժամանակէ հետէ լուր առնուած չ'էր: Ճանապարհորդութեան յառա-կագիծը պատրաստուեցաւ: Երկու կողմանէ պայմանագիրը կնքուեցաւ և Մր. Սթէնլի մեկնեցաւ: 1871 Յունվ. 6ին հասաւ ի Զանզիպար, ուսկից պիտի մտնէր Ափրիկէի խորութեան մէջ Լէվինկըսթընին հետքը գտնելու համար: Երկար խուզարկութիւններէ վերջ, գըտաւ Լէվինկըսթընն Թանկանիքա լճին մօտերն. անոր հետ Կեղրոնական Ափրիկէի մէջ շարունակելէ յետոյ իւր ուղեւորութիւններն, վերադարձաւ յԵւրոպա առաջն կարենալ իրեն հետ բերելու մեծ ուղեւորը:

Լէվինկըսթըն չ'կրցաւ երբէք Անգղիա վերադառնալ, մահը վրայ հասաւ եւ երբ Անգղիա իւր վերջին պատիւները կուտար նմա Ուէսթմինսթրի աբբայարանին մէջ, անդին Պ. Կորտոն Պէնէթ և Տէյլի Թէլեկրաֆի տնօրէնն իրենց աջակցութիւնը կը նուիրէին Մր. Սթէնլի շարունակելու համար իւր ուղեւորութիւններն:

1874 սեպտ. 21ին երկրորդ անգամ կը մեկնէր իւր խուզարկութեամբն Աշխարհագրական ընկերութեանց մէջ անմահացնելու համար իւր անուն: Նա գտաւ նշանաւոր լիճ մը, Վիքթորիա Նիւանգա. այցելեց Ուկանգալի երկիրը, մեծ պատիւներ ոտացաւ երկրին թագաւորէն և շատ հետաքրքրական ծանօթութիւններ քաղեց իւր այցելած երկրաց, քաղաքաց վրայ. շարունակեց իւր ճանապարհորդութիւններն, իւր խուզարկութիւնք կրկնուեցան, բազմապատկեցան և ճշմարիտ յաջորդ մ'եղաւ Պր. Լէվինկըսթընի և քանիցս վերա-

դարձաւ յԵւրոպա:

Լոնտօնի մէջ 522,000 ֆրանք դրամագլխով կազմուած անգղիական մասնախմբի մը առաջարկութեամբ, Մ. Սթէնլի մեկնեցաւ Եւրոպայէ Էմին փաշան ազատելու համար, և դեռ չ'է վերադարձած, և քանիցս լուր ելաւ թէ սոյն երկու անվեհեր ճանապարհորդք մեռած են. բայց այսօր հաստատուած է թէ՛ երկոքին եւս ողջ են, և Մր. Սթէնլիի վերջին նամակներէն, զորս ուղղած է Թայմզ լրագրոյ, կը տեղեկանանք իրենց պատահած արկածալիժ դէպքերն, զորս համառօտակի մեր ազնիւ Ընթերցողաց հաղորդել աւելորդ չ'ենք համարիր:

Երբ 1888ին առաջին անգամ Էմին փաշային հետ միացաւ Ալպէրթ Նիանգա լճին վրայ, Մր. Սթէնլի իրեն ընկերացող անգղիացի Պր. Ճէֆօրնը փաշային քով թողլով, յունիս ամսոյ մէջ բաժնուեցաւ Էմին փաշայէն Արուհիմի վերադառնալու և իւր անդ թողուցած վերջապահ գունդը բերելու համար, և Վատըլէէ քանի մը մղոն հեռի, այն տեղը, զոր Պոտոյի ամրոց կոչած էր, թողուց զտեղակալ Սթէյքս 58 մարդերով: Կանխորոշ համաձայնութեան մը համեմատ, Էմին փաշա և Մր. Ճէֆօրն Վատըլէէ պիտի մեկնէին Յուլիսի վերջերը և պիտի երթային Պոտոյի ամրոցը, և յետոյ տեղակալ Սթէյքսի և նորա մարդոց ընկերակցութեամբ պիտի յառաջանային Բաւալլի, որ կը գտնուի Ալպէրթ Նիանգա լճին հարաւային արեւմտեան կողմը: Սոյն կարգադրութեամբ Մր. Սթէնլի պիտի կարողանար վերադառնալ աւելի կարճ ճամբով մը, և ապա ամբողջ խումբը դիւրաւ պիտի կարողանար իջնել դէպ ի Զանզիպարի ծովեզրն:

Մր. Սթէնլի ետ կը դառնար, իւր վերջապահ գունդն և անոր պաշտպա-

նութեան յանձնած պարէնի և ռազմա-
մթերաց սնտուկները բերելու համար :
Բայց սակայն ողբալի վիճակ մէջ գտաւ
զանոնք : Վերջապահ գոռնդին հրամա-
նատար Պարթլօթ հապարապետ իւր
գնդին հետ զարնուած ջարդուած էր և
բոլոր պաշարք կողոստուած : Միայն 102
անձինք ողջ մնացած էին , և ասոնցմէ
շատեր տկար էին , սակայն արի երկրա-
խոյզը 1888 սեպտ . 20ին , սոյն մարդոց
ընկերակցութեամբ , վերստին ետ դար-
ձաւ դէպ ի Ափրիկէի ներսերը : Մր .
Սթէնլի և իւր մարդիկ՝ քանի մը օր գե-
տըն ի վեր թիավարեցին և հոկտ . 30ին
ցամաք ելնելով սկսան յառաջանալ :
Երկու օր յետոյ հանդիպեցան բնիկ գա-
ճաճներու գիւղի մը , ուր գտան բա-
ւական ուտելիք : Տասն օր յետոյ Մր .
Սթէնլիի կարաւանը հասաւ յաջորդ
գիւղը . սոյն ճամբորդութեան միջոցին
քանի մը հոգիներ մեռան ծաղկախտէ :
Ապա Մր . Սթէնլի եւ իւր մարդիկ դը-
ժընդակ ուղեւորութիւն մ'ըրին : Երբ
կարաւանը հասաւ երրորդ գիւղը , Մր .
Սթէնլիի մարդիկը , որք 14 օրէ ի վեր
սովատանջ էին , այնքան չափազանց կե-
րան , որք շատեր հիւանդացան : Սակայն
աւելի դառն տառապանքներ վերապահ-
ուած էին կարաւանին համար : Մինչեւ
դեկտ . 9ին , կարաւանը բնիկ գաճաճ-
ներու առաջնորդութեամբ յառաջացաւ ,
բայց ա'լ աւելի չկարողացաւ երթալ առ
ի չգոյէ պաշարի , և Մր . Սթէնլի 150
հրացանակիր զրկեց իրենց թողած վեր-
ջին փիւղէն պաշար բերելու համար :
« Այս ուղեւորութեան պահուն , կ'ըսէ
Մր . Սթէնլի , մեր ամենուս սովամահ
մեռնելուն մազ մնաց : Շատ անգամ տ-
նօթի մնացած էի իմ մարդոցս հետ , սա-
կայն մահուան վտանգին այսչափ մօտ
չ'էի եկած : » Իւր հետեւորդներէն 21

անձինք չ'դիմանալով մեռան : Օրեր ան-
ցան և հրացանակիրք չ'վերադարձան :
130 հոգւոյ համար տրուած օրական պա-
րենին քանակութիւնն էր միայն մէկ
քաշ կարագ , նոյնչափ խտացեալ կաթ
և գաւաթ մը ալիւր , որոցմէ տեսակ մը
ապուր ° կը շինուէր : Վերջապէս Մր .
Սթէնլի ինք կ'եղնէ իւր մարդիկը փըն-
տըռելու . և ի'նչ ուրախութիւն երբ
անոնց պաշարներով բեռնաւորուած վե-
րադառնալը կը տեսնէ , և մեկնելէն 26
ժամ յետոյ , վերադարձաւ առատ պա-
շարով :

Այս բանակատեղ քանի մը օրուան
ճամբայ հեռի էր Պոտոյի ամրոցէն , եւ
Մր . Սթէնլի վախնալով որ թերեւս տե-
ղակալ Սթէյրս հոն կը գտնուէր , եւ
օգնութիւն չ'է կրցած ստանալ էմին
փաշայէն , ճամբէն կը շեղի : Դեկտ . 20ին
հասաւ Պոտոյի ամրոցն և տեսաւ որ իր
կասկածները ճիշդ էին : Ո'չ միայն էմին
փաշա չ'էր եկած , այլ տեղակալ Սթէյրս
ո'չ անկէ և ո'չ Մր . Ճէֆսընէ լուր ան-
գամ առած չ'էր այն եօթն ամսոց մի-
ջոցին , որք անցած էին Մր . Սթէնլիի
մեկնելէն ի վեր : Միայն երեք օր մը-
նալով անդ , ամբողջ կարաւանը ուղե-
ւորեցաւ դէպ արեւելք , և անտառնե-
րէն դուրս ելան 1889 յունվ 9ին : Դաշ-
տավայրին բնակիչք վախնալով թէ մի'
գուցէ վերստին կռիւներ տեղի ունե-
նան , եկան Մր . Սթէնլիի բանակատեղն
և հպատակութիւն յայտնեցին : Երկու
կողմէն ընծայներ փոխանակուեցան ,
բարեկամութիւն հաստատուեցաւ և ա-
ռատ ուտեստ հայթաթուեցան : Մր .
Սթէնլի , աստ թողլով իւր մարդոց մէկ
մասը , յառաջ խաղաց և դեկտ . 16ին
հանդիպեցաւ Մր . Ճէֆսընի և էմէն
փաշայի կողմէն զրկուած սուրհանդա-
կի մը , որ կը բերէր ցաւալի լուրեր է-

մին փաշայի նկատմամբ :

Մր. Սթէնլի իւր բանակատեղն հաստատեց ի Քափալլի . և չատ մը նամակներ փոխանակուեցան իւր և էմին փա-

շու համար : Վերջապէս Մր. Սթէնլիի համբերութիւնը կ'սպառի , և կը գրէ Մր. Ճէֆսընի թէ՝ « Որոշած է վերջնականապէս մեկնիլ , եւ եթէ կ'ուզէ

Մ Ր . Ս Թ Է Ն Լ Ի

շայի ու Մր. Ճէֆսընի միջեւ : Դժուարին կէտը սա էր որ էմին փաշա չ'էր կրնար վերջնական որոշում տալ մեկնե-

լ էմին փաշա ևս մեկնիլ , ինք պատրաստ է օգնել փաշային որեւիցէ կերպիւ , միայն վերջնական որոշումը կը խնդրէ : »

Մր. Սթէնլիի անհամբերութիւնը բընական էր։ Նա սոսկալի տառապանքներ կրած էր էմին փաշան ազատելու համար, բայց կ'երևէր թէ՛ այս նպատակ ի դերեւ պիտի ելնէր փաշային մեկնելու դժկամակութեան առթիւ։

Կերակցութեամբ 12 սպայից և 40 մարդոց, չողենաւով եկաւ ի Քալալի։ Այս պատգամաւորութիւն չուգար խնդրել Մր. Սթէնլիէ որ յապաղէ իւր ուղեւորութիւնն, մինչեւ որ փաշային մարդիկ հաւաքուին ի Քալալի։ Մր. Սթէնլի

Մր. Լէվիսկըսթըն

Մր. Ճէֆսըն Քալալի հասաւ փետր. 6ին և ծանոյց թէ էմին փաշա վարանման մէջ էր այժմ՝ որչափ ինն տմիս յառաջ, հետեւաբար Մր. Սթէնլիի զարմանքն մեծ եղաւ երբ էմին փաշա, ըն-

հաւանեցաւ և իւր բեռնակիրները առնոյ տրամադրութեան ներքեւ դրաւ՝ նոցա բեռները կրելու։ Սակայն 44 օր սպասելէ յետոյ Մր. Սթէնլի տեսնելով որ չառ քիչ անձինք տրամադիր են իր

հետ երթալ, չ'ուզեց այլ ևս սպասել. հետեւապէս կարաւանը ճամբայ ելաւ 1500 հոգիներով, որոց 280ն կանայք և մանկտիք էին: Երկու օր յետոյ Մր. Սթէնլի բռնուեցաւ ծանր և մահաբեր հիւանդութեամբ: Երկրախոյզն ազատեցաւ տօթ. Փարքի շնորհիւ:

28 օրուան յապաղումէ յետոյ, Մայիս 8ին կարաւանը շարունակեց իւր ճանապարհն, և քանի մ'օր յետոյ յարձակում կրեց Ունեորոյի թագաւորէն: Սակայն այս վերջնոյն չարաչար յաղթուեցով, այլ ևս չ'համարձակեցաւ նեղել Մր. Սթէնլիի մարդիկը: Կարաւանը անցաւ Ձեան լեռան մօտէն, որոյ բարձրութիւնն Մր. Սթէնլի 18,000 ոտք հաշուեց: Կարաւանը վերջապէս հազարու մէկ տառապանքներ կրելէ յետոյ Մ. Սթէնլի և էմին փաշա իրենց ընկերներով հասան ի Պակամայօ, որ Արեւելեան Ափրիկէի եզերաց վրայ կը գտնուի:

Մր. Սթէնլի հեռագրով այս տեղէն մեկնիլն և Մփուափուա հասնիլն կը ծանուցանէ, Վիքթորիա Նիանզա լճին եզերքէն մեկնելէն 55 օր վերջ:

Երրորդ հեռագիր մը կը ղրկէ առ Աշխարհագրական ընկերութիւնն, թէ՛ դեկտ. 2ին Ձանզիպար հասած է:

Ահա՛ սոյն համառօտ տեսութեան մէջ կ'ամփոփուի մեծ ճանապարհորդին, նըշանաւոր երկրախոյզին պատմութիւնը, որ գտաւ կորուսեալ համարուած Մր. Լէվինկըսթընը, էմին փաշան, շնորհիւ իւր անվեհեր կամաց, իւր ֆիզիքական զօրութեանց և իւր եզակի կորովին:

Թարգ.

Մ. Գ. ՄՕՁԵԱՆ

ՊԱՆԴՈՒՆՏ ԱՂՋԿԱՆ ՄԸ ՅՈՒՂԱՐԿԱԻՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ա Ռ

ԿԱՐԱՊԵՏ ԷՅ. Ա. ՈՍԿԵԱՆ

Կիրակի օրը, բարեկամացս միոյն հետ գացի Ֆէրի գիւղի գերեզմանատունը, Հանգստեան սոյն դաշտը կը խոստանայ զարդարուն գիրք մ'անուել, աշխատութիւնք բաւական յառաջացած են:

Մինչ մի քանի մարմարեայ դամբաններու վերտառութիւնքն կ'ընթեռնուինք, քահանայ մը ննջեցեալ մը իւր յետին հանգստարանը կ'առաջնորդէ: Սրբազան երկիւղիւ համակեալ, յամրաքայլ յառաջացանք: Աղքատիկ էր մեռելը. մեռելոց հին ծածկոց մը կը ծածկէր տասն և վեցամեայ աղջկան մը անշնչացեալ մարմինը՝ զորս իւր հայրենակիցներ ուսերնուն վերայ առած, Ս. Յարութեան եկեղեցիէն կը բերէին: Թշուառ աղջիկը չ'ունէր ազգական, բարեկամ, որպէս զի մեռելակիր կառք մը վարձէին: Երեք պանդուխտ ծերունիներ, որոց տեսիլքը թշուառութիւնն մեզի մատնանիչ կ'ընէր, եկած էին մինչեւ գերեզմանատուն ուղեկից ըլլալ: Եւր է կը մրմնջէին քթերնուն տակէն:

Աղքատիկ յուղարկաւորաց թափօրը կանգ առաւ փոսի մ'առջեւ, երկու խոժոռադէմ մեռելաթաղեր, վերուցին ծածկոցն ու գրին նորա մարմինը փոսին մէջ: Քահանայն, սա ևս պանդուխտ մը նորընծայ ու երիտասարդ, իւր վսեմ պաշտօնին մէջ կատարեալ ջերմեռանդութեամբ, սկսաւ երգել մեռելոց երգը: Սոյն պահուն երբ նէ կ'երթար յաւիտենապէս ծածկուիլ մեր տեսութեանէն, չ'գտնուեցաւ մէկը որ կաթիլ մը արտասուք թափէր ի տես այդ սրտայոյզ տեսարանին. պանդուխտ մ'էր նէ, մեռաւ նէ իւր սիրելեաց կարօտովը...

Քահանան, հոգ էիր եւ հոգ դարձիս, ըսելով ափ մը հող նետեց նորա գիմաց՝ վերայ. բահերը շարժեցան մեռելաթաղերուն ձեռաց մէջ ու նէ ծածկուեցաւ հողով...: Երբ քահանայն աւարտեց յետին Հայր մերն ու խաչակնքեց հողակոյտը, աչքերս արտասուօք լցան, հառաջ մը հոգւոյս խորէն գուրս ցայտեց. առ իս կոչեցի յիշատակն անմահաց՝ այն, վաղամեռիկ պաշտելի մօր, որոյ քաղցր ժպետէն կը բաժնեն զիս ինն գարուններ: Լացի ու դառնապէս հեծելով թողուցինք գերեզմանատունը:

Միջագիւղ

ՍԵՊՈՒՆ Դ. ՄՕՁՆՆԵ

ՀԱՍՍՈՑ ՏԵՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ե Ր Ո Ւ Ս Ա Ղ Է Մ Ի

ԵՒ

ՄՐԲԱԶԱՆ ՏԵՂԵԱՑ

ԳԼՈՒԽ Ե.

ՁԻԹԵՆԵԱՅ ԼԵՌ ԿԵՄՍ Ս. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄ

Շարունակութիւնն նախորդ բիւլեն

Այրին դրան առաջ մի ուրիշ գերեզման կայ քառակուսի ձեւով, որուն վերայ դարձեալ միւզայիք քարերով զարդարուած և նկարուած է, և հետեւեալ հայերէն արձանագրութիւնը կայ.

Բարեխաւս ունելով առ Աստուած
Ջուրբ Էսայի եւ գերանելի
+ Հարստ եւ վաղան արարի վասն
Թողութեան մեղաց զյիշատակարանս
Պայս:

Այրին մուտքին հիւսիսակողմն որմին վրայ եւ կայ երեք հատ խաչքարեր,

առանց արձանագրութեան ու թուականի:

Յետոյ գտան սոյն դամբարաններու վերի կողմը ընդարձակ սրահ մը, որուն յատակին վրայ տեսնուեցաւ դարձեալ միւզայիք քարերով յօրինուած քառակուսի մէջ, զանազան գեղեցիկ նկարներ, որք են ձուկ, աքաղաղ, սագ, գառն, ոչխար, խաղող, լիմօն, կիտրօն, և այլն, և քառակուսիին հիւսիսային եզերքը հայերէն գրով յիշատակարանի հետեւեալ մնացորդը, որովհետեւ սրահին յատակի մի կողմը յիշատակարանի մնացորդով ի միասին քանդուած է

Այս դիրք երանելիաց Շուշանկան մար Արտուանայ Հոսի ժԸ:

Այս քառակուսի յատակին քիչ մը մօտ երկու յատակ եւ կայ, մին մեծադիր և միւսն փոքրադիր և ասոնք եւ միւզայիք քարերով յօրինեալ են բայց առանց գրի. ի վերջոյ գտան յիշեալ սրահին մօտերը մի ուրիշ տեղ մը, որուն յատակըն ալ միւզայիք քարերով զարդարուած է և հայերէն գրով յիշատակարանի մը մնացորդը կայ.

Վասն աղաւթից եւ փրկութեան Թեւոյ Աբառու եւ Մուրկան:

1883ի սկիզբները սոյն ընդարձակ տեղւոյն վրայ, հին եկեղեցւոյ մը փլատակներն եւ գտան, և ասոր վրայ կառուցին հոյակապ, փառաւոր և խաչածեւ եկեղեցի մը, վրան կաթողիկէիւ, առանց դպչելու յատակի հնութեանց: Ամբողջ գետինն որ բաւական ընդարձակ է չըջապատեցին, որ այժմ եղաւ ինչպէս ըսինք, գեղեցիկ վանք մը:

Վերոյիշեալ հնութիւնքն և հայերէն յիշատակարաններն լաւ և զգուշաւոր կերպիւ կը պահպանուին Ռուսաց կող-

մէն : Երջանկայիշատակ Տ. Եսայի Պատ-
րիարքն Ռուսաց Արչիմանտրիտ Գ. Ան-
տոնին թոյլտուութեամբ, այն յատակ-
ներն, գերեզմաններն, իրենց յիշատա-
կարաններով, զարդերով և նկարներով
համահաւասար չափով ու գոյնով ճիշդ
օրինակները իւղաներկով հանել տուաւ
և ընդարձակ շրջանակաց մէջ անցնելով
Ս. Յակովքեանց վանուց Պատրիարքա-
րանի սրահին մէջ կախել տուաւ ի տես
բանասիրաց եւ հասարակութեան :

Ապու-Նըսըր և Սէմէնի անուն չորս ա-
րարացի ցեղերն սոյն գմբեթաւոր շէն-
քին մէջ կը թաղեն իրենց մեռեալքն ,
իսկ Համբարձման բնակիչք դուրսը :

Ս. Համբարձման հարաւային արեւել-
եան կողմը և լեռան ոտքը ձորին մէջ
կ'իյնայ Բեթվաֆէ ըսուած տեղն, որ ձո-
րի բերանը գոցելու համար կարծես յա-
տուկ շինուած է, ուր երբ մօտեցաւ
Տէրն՝ մեր Յիսուս, իւր աշակերտներէն
երկուքը, դիմացը ելած գիւղ մը՝ Ղըկեց

ԲԵԹՎԱՆԻԱ ԳԻՒԼ

Յիշեալ հնութեանց՝ գտնուած տեղն
մեր 70 վանքերէն Պալեստինայ ըսուածն
է, ինչպէս կը յիշատակուի վանօրէից
գրքին մէջ, որ կ'ըսէ թէ, Ս. Համ-
բարձման արեւելեան կողմը կ'իյնայ :

Ռուսաց վանքին հարաւային կողմն է
Արարացւոց Գուպպէթ-իւլ-Արպէյն (Քա-
ռասնից գմբէթ) ըսուած գերեզմանն .
չէնքն հնագոյն է և գմբէթաւոր, ասոր
քովերն ալ Մահմետականաց գերեզման-
ներն են : Ապու Եէմին, Ապու-Բիյս,

որպէս զի անդ կապուած էջն ու յաւա-
նակը իրեն բերեն. որոց վրայ հեծնա-
լով Ս. Նրուսաղէմ մտաւ : Սոյն տեղն
1881ին Հատինք ծախու առին, և գե-
տինն փորել տալով, սինքրու կտորներ
և մեծամեծ քարեր գտան, մի ուրիշ
քար մ'կս գտան սեղանաձև, որոյ շուր-
ջը նկարուած էր Քրիստոսի և իւր ա-
շակերտաց պատկերներն և կապուած ի-
շու մը նկարն :

Ասկէ յառաջ երթալով դէպ ի արե-

ւելք կը հասնինք Բեքաճիա գիւղն. ուր է Ղազարոսի գերեզմանն : Այդ տեղ այժմ Մէսճիա մը կայ և Մէսճիան ալ բուն իսկ գերեզմանի դրան վրայ շինուած լինելուն, արգիլուած է ներս մտնել, այժմեայ գործածուած դուռն՝ գէպի հիւսիսային կողմն է և 27 աստիճաններով վար կ'իջնուի :

Ներս մտնելու համար հարկ է որ վառած մոմ մը ունենանք, որովհետեւ ներքին կողմը խիստ մութ է. և պէտք է նաև որ կամ մի առ մի և կամ զոյգ զոյգ մտնել ու ելնելու է, որպէս զի շնջառութեան և այլ կողմէ նեղութիւն չ'կրուի : Գիւղին մէջ, արեւելեան կողմը հին եկեղեցւոյ մը աւերակ մասերը կ'երեւին, և մոզայիգով շինուած յատակի մասեր, որ յետզհետէ բոլորովին անհետանալու վրայ է :

Բեթանիա գիւղէն հարաւային կողմէն քառորդ ժամ հեռու է « Մարիամ Մագթաղենացւոյ » կամ « Մարթայի » տեղն, որ 1810 թուականին Մատամ տը Նիկօլայ անուն հարուստ Ռուս տիկին մը ծախու առաւ :

Դարձեալ յիշեալ գիւղին արեւմտեան կողմն է, քառորդ ժամ հեռաւորութեամբ « Սիմոն բորստի » տանը տեղն, ուր Մարիամ Մագթաղենացին գալով Քրիստոսի գլուխը օծեց անուշ իւղով : Այս տեղւոյն վրայ ևս հին ժամանակէ մնացած եկեղեցւոյ աւերակ մը կ'երևի :

Դարձեալ յիշեալ գիւղէն 10 վայրկեանի չափ հեռի գէպի արեւելք, տափարակ ժայռ մը կայ գետնին վրայ, այս տեղ հանդիպեցաւ Մարթա Յիսուսին իւր եղբայրը մեռնելէն յետոյ, և ըսաւ, « Տէր, եթէ աստ լեալ էիր, եղբայրն իմ չ'էր մեռեալ, Յովն. ԺԱ. 21 : »

Սոյն տեղւոյն դիմացի ձորակին, արեւմտեան երեսը, որ հեռուէն կ'երևի,

Յունաց միաբաններէն Սպրիտոն անուն եպիսկոպոսն, 1880 թուականին ծախու առնելով, փոքրիկ լայց վայելուչ վանք մը շինեց, որուն շինութեան համար բաւական ծախք ըրաւ իւր անձնականէն, շինութիւնն աւարտելէն յետոյ առանց փոխառնութեան նուիրեց իրենց վանուց :

Անոնցմէ ի զատ ուրիշ որ և է նշանաւոր տեղեր չ'կան այս կողմեր, վերադառնալով և Բեթանիա գիւղին ճախակողմն եղած ճանապարհէն յառաջանալով 10 վայրկեանէն Ս. Երուսաղէմն կ'երեւի, և մեր աջ կողմն կ'իյնայ Ս. Աստուածածնայ եկեղեցին, այս տեղէն որ կողմէն որ ուզենք կրնանք ելնել Ս. Քաղաքն որ արդէն ճանապարհներն գիտենք :

Շարունակելի]

ՏՐԻԱՏ ՎՐԴ. ՊԱՆԿԱՆ

ՄԱՆԿԱԿԱՆ ԶԲՕՍԱՆՔ

Մայրն. — Զաւա'կս, հազար անգամ ըսի որ դեղձին կուտերը սեղանին վերայ չը նետես. պնակիդ մէկ անկիւնը դիր :

Մանուկն. — Այո', մայրիկ, պնակիս մէջ շատ փնտուեցի, լայց անկիւն չը գտայ :

— Պետրոս, դպրոցէն կուգաս :

— Այո', հօրեղբայր իմ :

— Լաւ կ'աշխատի՞ս :

— Այո, շատ լաւ :

— Ի՞նչ կընես դպրոցին մէջ :

— Կ'սպասեմ որ ազատ ըլլանք :

Ճաշի սեղանին վրայ հրաւիրեալներ կան : Օննիկին կը պատուիրեն որ հանգարտ կենայ, Տղայք, կ'ըսէ մայրը, այն

ատեն պէտք է որ խօսին երբ հարցում մ'ընեն իրենց :

Քառորդ ժամ մը կ'անցնի , Օննիկ լուռ կեցած է , այլ եւս չը կրնալով համբերել :

— Մայր , կը գոչէ յանկարծ , ե՞րբ հարցում մը պիտի ընես ինձ :

ՔԻԻՎԻԻԻ ԹՈՒԹԱԿԸ

Ժօրժ Քիւվիէ , հանճարեղ թութակ մ'ունէր որ իր տիրոջ այցելուններուն հետ զարմանալի խօսակցութիւններ կ'ընէր : Մեծ բնապատումին ներքնաստեղծին մէջէն երբ նոր հիւր մը տեսներ , անմիջապէս ձախ թաթովը խոշոր գըլըլը կը քերէր և շեշտեալ ձայնիւ մը կը հարցնէր . « Տիրոջմէս ի՞նչ կ'ուզես » : Ամեն մէկ պատասխանին զոր իրեն կուտային , կը շարունակէր . « Շատ մի՛ խօսիր , ժօրժ ժամանակ չ'ունի , կորսուէ՛ , կորսուէ՛ , ժամանակի գող » :

Ճաշի ժամանակ երեւան կը հանէր բոլոր իր ճարտարութիւնը . տիրոջը քով նստած , կը շուշլէր նմա ամեն տեսակ գորով , սիրալիւր անուններ կուտար նմա , և ամեն վայրկեան խոշոր կոտուցը կ'երկնցներ համեղ պատառ մը խլելու համար :

Նրբ գաւաթի մը մէջէն քիչ մը գինի խմէր , սովորականէն աւելի կ'ուրախանայր , մեծածայն կը խնդար , կը շատախօսէր և յաճախ նմանութիւններ կ'ընէր այն Գերման և Անգլիացի գիտուններուն որք երբեմն Քիւվիէի սեղանակից կը լինէին : Օր մը , Պ. Հիւմպոլտ , բարկանալով թռչնոյն ծաղրէն , սեղանէն կ'ելնէ և վերարկուին մէջ փաթթուելով՝ կը մեկնի :

Թութակ մը կը յաջողի մեծ գիտուն մը հեռացնել . . . :

ԴՐԱՄԱՐԿՂՆ

Ընտանեաց հայր մը , անհուն գորով մ'ունենալով իւր զաւակաց վրայ , տըւած էր նոցա իւր բոլոր հարստութիւնն : Որդիքն , իրենց կողմանէ որոշած էին իւրաքանչիւրն իւր կարգին խնամել ըզնա : Հայրն ի սկզբան լաւագոյն եղանակաւ խնամուեցաւ . բայց շուտ երեսէ ինկաւ և նախատուեցաւ :

Իւր բարեկամաց միոյն գնաց պատմել իւր վիշտն : « Ձեր զաւակունք , ըսաւ իւր բարեկամը , որ հարուստ սեղանաւոր մ'էր . այլ ես ձենէ բան մը չ'են ակնկալէր , որովհետեւ քաջ գիտէն թէ այժմ աղքատ էք և բան մը չունիք իրենց ձգելու : Ես ձեր տունը փոխադրել պիտի տամ այս քսան պարկ արծաթներն . ձեր սենեկին մէջ միշտ համրեցէք զանոնք . ամեն անգամին յայտնի ընելով և միանգամայն ազնուկ յարուցանելով : Երբ անգամ մը որ զձեզ հարուստ կարծեն , այնուհետեւ իրենց վարմունքը պիտի փոխեն » :

Խեղճ հայրը հաւանութիւն տուաւ այս խորամանկ միջոցին : Սենեակը մըտնելուն պէս , սկսաւ իւր բարեկամ սեղանաւորին դրամները հաշուել : Ազմուկը հեռուէն կը լսուէր : Տղայք վազեցին և փականքին ծակէն տեսան իրենց հայրը արծաթի և ոսկւոյ կոյտետերու մէջ : Երեկոյին , ըսին նմա .

« Հայր , ի՞նչ ստակ կը համրէիք այս առաւօտ » :

— Գումար մ'է , պատասխանեց , զոր ժամանակաւ առւտրոյ մէջ դրած էի , և ուսկից շահեցայ իմ սեղանաւորիս միջնորդութեամբ :

— Ի՞նչ պիտի ընէք :

— Դրամարկղիս մէջ պիտի պահեմ : Գանձ մը՝ զոր ձեր մէջէն անոր միայն

պիտի շնորհեմ, ուսկից եթէ ամենէն աւելի գոհ ըլլամ կենացս մնացեալ օրերերուն մէջ:»

Այդ օրուընէ հետէ ծերունին խնամ-
ուեցաւ, փափաքածին պէս պաշտպան-
ուեցաւ: Մեռաւ, և որդիքն, դրամ-
արկղին քով վազելով, փութային բանալ
զայնս... : Պարտալ է՛ր. միայն երկաթ
մուրճ մը գտան կտոր մը թուղթի հետ
որոյ վրայ սա բառերը գրուած էին .
« Կը թողում այս մուրճը խորտակելու
համար ա՛յն անմիտ հօրը գլուխը, որ
բոլոր իր հարստութիւնները զաւակացը
կուտայ և անոնց երախտազ խառն խառը
վրայ կը վտահի միայն:»

Թարգմ.

Մ. Գ. ՄՈՋԵԱՆ

Տ Ա Ր Ա Ջ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ-ԳՐԱԿԱՆ

ԵՐԳԻԾԱԲԱՆԱԿԱՆ

Պ Ա Տ Կ Ե Ր Ա Ջ Ա Ր Դ Հ Ա Ն Դ Է Ս

Կը հրատարակէ թիֆլիզում առաջիկայ 1890
յուշնարի մէկից մէր յայտնի հեղինակների, նը-
կարիչների մասնակցութեամբ ամիսը մի անգամ
դէրքը (39—28 անդ.) քառածաւ:

ՏԱՐԱՋԻ ՆԱԿԱՏԱԿԱՆ Է Հայ անդամատունում ցա-
նել գեղեցկի և բարեղ սերմեր ու արմատախիւ
անել ազգի և շարժ օրմն:

ՏԵՐԱՋԻ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳԻՆԸ 3 ԲԵՂ. Է:

Հասցեն՝ Tiflis (Caucase) Rédaction de la
Revue «TARAZ»

Խմբ. Հրատարակիչ ՏԻԳՐԱՆ ՆԱԶԱՐԵԱՆ

Ա Ղ Բ Ի Ի Ր

ՄԻԾՄՍԵՐՈՅ ՊԱՅԿԵՐԱԶԱՐԴ. ՀԱՆԳԻՍ

ՈՒԹԵՐՈՐԻ ՏԱՐԻ

Կը հրատարակէ նոյն ուղղութեամբ և նոյն
աշխատակիցների մասնակցութեամբ, դէրքն ա-

ւելի մեծացրած, աւելի շքեղ թղթի վրայ և նո
րագոյն տառերով:

Առաջին պրէմիան է մի գեղեցիկ գրովիւր

Յ Ի Ս Ո Ւ Ս Խ Ա Ջ Ա Կ Ի Ր

Մեծագիր պատկերը

ԱՂԲԻՐԻ տարեկան բաժանորդագինը 3 Բ. է
և պրէմիայի ճանապարհածասի պէտէ ուղար-
կել 28 Կ. փոստի մարկա:

Ապագիկ ոչ ոքից չի ընդունուում:

« Տարաղին » և « Աղբիւրին » միանուագ բա-
ժանորդ գրեողը մի և նոյն հասցեով մինչև դեկ.
1 պիտի վճարէ 5 Բ. և 28 Կ.

Հասցեն Tiflis, (Caucase) Rédaction du
journal illustré «AGBUR».

Խմբ. Հրատարակիչ

Տ. ՆԱԶԱՐԵԱՆ

Ծ Ա Ղ Ի Կ Մ Ա Ն Կ Ա Ն Յ

Կը հրատարակուի տեար առ տեար 16 երեսէ
բաղկացեալ 15 օրը միանգամ Տարեկան գինն է
կանխիկ 30 արծաթ մէծիա Պոլսոյ համար: — Գա-
ւառաց համար 40 դասեկանի և բուրլի Ռուսաս-
տանի համար: — Մէն մի տեարակին գինն է
50 փարայ:

Բաժանորդագրութեան տեղերն են՝ Կ. Պոլիս
Էսկի Ջապթիէ ճառատէսի, Թիւ 61: Հանդիսիս
խմբագրատունը. — Կամուրջի գլուխ՝ Ջրավաճառ
Պողոս և Յակոբ աղայից խանութները:

Ագրիանուպոլիս. — Արամ էֆ. Արվաճեան.

Գահրէ. — Յառաջդիմասէր ընկերութիւն.

Երզնկա. — Մեծ. Միհրան էֆ. Աստուրեան.

Եօզկաթ. — Միհրան էֆ. Քիւրքճեան.

Զմիւռնիա. — Ռուսաստանաց ընկերութիւն:

Թիֆլիզ. — Մեծ. Խմբ. Աղբիւր Հանդիսի.

Մանիսա. — Մասնաճիւղ Ռուսաստանիաց Ընկ.

Մարտուն. — Յ. Թ. էֆ. Գալսեան.

Նիկոմիդիա. — Յակոբ էֆ. Տէր Աղարեան.

Ռոստոթոյ. — Ռուբէն էֆ. Գօլանճեան.

Սամսոն. — Միհրան էֆ. Քիւրքճեան.

Սեբաստիա. — Նշան էֆ. Թահիզճեան.

Սիմֆերոպոլ. — Արժ. Օգսէնտիոս Եֆ. Կօպչակճեան.

Տրապիզոն. — Նշան էֆ. Գալսեան.

Օրտու. — Մեծ. Յովհ. էֆ. Արսլանեան:

ՆԿԱՐՀԱՆԵԼՈՒԿ 7

Լուծումն թիւ 4 Հանելուկի

Շ Ե Է Է Ք Ռ Ք Ք Ե
 Վ Կ Ն Ր Է Ղ Կ
 Բ Կ Ի Ք Ի
 Է Ս Բ

Տ

Ք Ա Ն

Կ Կ Փ Ս Կ

Լ Ն Ֆ Ո Տ Է Ն

Ք Ռ Վ Է Ր Կ Ն Ի Կ

Ա Ն Լ Գ Ր Է Շ

Ա Ի Ո Լ Ր

Ի Լ Ի

Ո

Օ Մ Կ

Ա Է Պ Ն Լ

Ա Ն Գ Ո Ր Ր Կ

Ա Ն Ր Ն Ս Գ Ղ Ն Ա

Հ Ա Ն Ե Լ Ո Ւ Կ 8

Նա կը մեկնիմ պարելով
 Նս կը դառնամ միշտ լալով
 Հանչցիր զիս ասդ դու շուտով:

Հ Ա Ն Ե Լ Ո Ւ Կ 9

Առաւօտուն չորհոսանի,
 Կէս օրին եմ երկոսանի,
 Իսկ լնդ երեկս եռոսանի
 Ինչ կենդանի:

40

Մի՛ լ
 զամ, թէ
 նիմ, թէ զ,

ա իսկոյն կը
 , ես կը մեռ-
 յը կորսուիմ:

ՄԵՏՈՆԱՏԵՐ Ա. ՍԱՔԱՅԵԱՆ

ՏՊԱԳՐԻՉ ԵՒ ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉ ՆՇԱՆ Կ. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ